

Till Stockholms Hamn AB:s styrelse

Remiss av Motion 2011:68 om inrättandet av fler bryggplatser för Stockholms medborgare utefter Stockholms stränder samt kajer med gästhamnar för turism och maritim handel.

Bakgrund

I rubricerad motion (bilaga 1) föreslår Tomas Rudin (s) kommunfullmäktige att:

- en inventering görs av Stockholms stränder i syfte att finna fler platser för småbåtsplatser för den egna befolkningen
- en eller flera gästhamnar placeras i centrala miljöer i Stockholm både i Mälaren och Saltsjön
- några av Stockholms kajer utvecklas till marina turistområden med ett aktivt småbåtsliv, restauranger och maritim handel.

I korthet anges som grund för motionen att stränder och kajer är relativt outnyttjade samtidigt som det är ont om båtplatser både för stockholmaren men även för besökare som tillfälligtvis behöver en båtplats. För att främja turismen kan restauranger, caféer och sjöbodas för försäljning av marina föremål och kläder växa fram i anslutning till småbåtshamnarna.

Stockholm Hamn AB:s synpunkter

Ansvarsfördelning inom staden

Stockholms Hamn disponerar genom avtal med staden centralt belägna markområden invid kajplatser för att tillgodose den rörliga sjöfartens behov. Områdenas storlek är i avtalet anpassade till vilken trafik som bedrivs från respektive kajplats. Exempelvis kräver färjetrafik stora områden för uppställning av avgående fordon medan förtöjning av större fritidsfartyg endast behöver några meter av intilliggande hamnplan för tillträde och service.

Strandvägskajen, Nybrokajen, Strömkajen, Skeppsbron, Stadsgården, Norra Hammarbyhamnen, Söder och Norr Mälärstrand samt Klara Mälärstrand tillhör Hamnens ansvarsområde. De tre sistnämnda hamndelarna är de enda av betydelse som Hamnen disponerar i Mälaren.

Exempel på andra organisationer som förvaltar kajer/stränder i de centrala delarna är – förutom Trafikkontoret och stadsdelsförvaltningarna - Statens Fastighetsverk som disponerar Riddarholmen, Skeppsholmen och Kastellholmen. Kungliga Djurgårdens Förvaltning (KDF) förvaltar Djurgården och Beckholmen. Fritidsbåtsfrågor hanteras av Idrottsförvaltningen.

Nästan alla platser utomhus i Stockholms stad där allmänheten kan röra sig är att anse som offentliga. Alla upplåtelse av mark på offentlig plats för bedrivande av verksamhet handläggs av Trafikkontoret. Vissa upplåtelseärenden remitteras till Hamnen.

Hamnens uppdrag avseende innerstadskajerna.

I Hamnens uppdrag ingår att utveckla innerstadskajerna. Det innebär bland annat att Stockholms Hamn ansvarar för upprustning av kajkonstruktioner och tillhörande hamnplaner med anpassning till planerad användning. Kajerna skall vara tillgängliga och verksamheter vid dessa skall utgöra ett levande inslag i stadsbilden till glädje för stockholmaren, besökare och turister.

Beläggningsgrad Hamnens kajer

De av Hamnen disponerade innerstadskajerna är fullbelagda. I denna realitet ingår att det alltid bör finnas fria kajsträckor för fartyg som behöver alternativ då de måste förhålla p.g.a. ombyggnader eller händelser som påverkar tillgängligheten av den ordinarie platsen. Under 2012 kommer bl.a. projekten Citybanan vid Söder Mälärstrand och renoveringen av Strömkajen att även fortsättningsvis kräva alternativ förläggning av fartyg. Projektet Nya Slussen kommer att medföra att alternativa kajplatser behövs.

Efterfrågan på kajplatser och hamnplaner.

Efterfrågan på centralt belägna kajplatser är stor. Kryssningsfartygen kräver allt fler kajmeter vilket bl.a. innebär att förtöjning av fartygen oftare sker vid boj på Strömmen och passagerarna transporteras till Stadsgården där de embarkerar sightseeingbussar. En glädjande utveckling, som även den kräver kajplatser i stadens absolut mest centrala delar, är att den sjöburna kollektivtrafiken tagit fart med nyinrättade linjer. Planering för en utbyggnad av antalet linjer pågår.

Hamnens strategi vid fördelning av kajplatser och mark

Det finns en mycket stor efterfrågan på kajplatser i centrala Stockholm. Stockholms Hamn prioriterar den, rörliga, kommersiella sjöfarten vid upplåtelse av de centralt belägna kajplatserna. Passagerartrafiken utgör här det helt dominerande trafiksegmentet. Det är fråga om hamn-, skärgårds-, kryssnings- och färjetrafik. Trafiken har behov av anläggningar på intilliggande hamnplan men även av större eller mindre vattenytor i anslutning till kajplatserna för manövrering av fartygen till kaj. Som exempel kan nämnas att vid anlop av Strömkajen behöver fartygen (nu tillhörande Waxholmsbolaget) ett vattenområde som nästan sträcker sig till Skeppsbrokajen. Ytor på hamnplanet för passagerares embarkering och debarkering av fartygen, terminaler, biljettkiosker och informationstavlor är viktig infrastruktur för den kommersiella sjöfarten.

Då passagerartrafiken inte har behov av vissa kajsträckor har några kajavsnitt upplåtits till större fritidskepp (minst 12 m långa och minst 4 meter breda) som kräver kraftiga kajkonstruktioner och förhållandevis stort vattendjup. Skeppen har ofta ett avsevärt displacement och stort djupgående. Som villkor för upplåtelse gällande fartygen är sjögående och har en tydlig maritim prägel och ger ett sjömansmässigt intryck.

Även viss kommersiell verksamhet förlagd på flytande enheter finns representerade utmed kajerna, exempelvis vandrarnhemmet Mälaren på Söder Mälarstrand och restaurangen Strandbryggan vid Djurgårdsbron. Inga nya upplåtelse av kajplatser för flytande enheter som inrymmer verksamheter som allmänheten inte har tillträde har ingåtts under senare år.

För att öka tillgängligheten till och från Stockholms vatten har Hamnen inrättat 19 båthållplatser på strategiska punkter i Stockholm. Syftet med hållplatserna är att möjliggöra embarkering och debarkering av såväl fritidsbåtar som båtar i yrkestrafik. Särskilda regler gäller för användandet.

Om man bortser från yrkessjöfartens behov av mark i anslutning till kajerna, och från ytor som upplåtits för parkering av bilar, har upplåtelse på de kajnära ytorna främst skett till restauranger och caféer. (Parkeringarna kan även då så önskas användas för genomförande av evenemang.)

På Strandvägen finns flera restauranger och caféer inrättade. I Celsinghuset (f.d. Shellmacken) marknadsförs skärgården. Produkter säljs också, vilka ofta har maritime prägel. Utanför huset ligger två stora pontoner för tillfälliga anlop av mindre fartyg. På Skeppsbron finns för närvarande 3 restauranger inrymda i byggnader på hamnplanet.

Hemma- och gästhamnar för fritidsbåtar

Hamnen har varit i kontakt med representanter för Saltsjön - Mälarens Båtförbund (SMBF) som bekräftar att det råder brist på både hemma- och gästhamnar i Stockholm. Beträffande gästhamnar gäller detta under högsommaren. Antalet fritidsbåtar ökar i staden. De blir också större. Förbundets främsta syfte är att företräda båtlivets intressen och främja ett gott sjömanskap. SMBF har 71 medlemsklubbar anslutna inom Stockholm Stad.

Vid en eventuell utökning av antalet hemmahamnar bör frågan om båtägarnas behov av mark för vinteruppläggning av båtarna aktualiseras. Uppläggningsplatserna ligger ofta i omedelbar anslutning till hamnarna vilket kan skapa en konflikt med behovet av mark för bostadsbyggande m.m. Hemmahamnar är ofta inhägnade och bevakade nattetid.

Inom staden hyr Idrottsförvaltningen ut cirka 350 båtplatser. Enligt Idrottsförvaltningens hemsida kan kötiden för att få en båtplats vid vissa anläggningar uppgå till över 10 år.

Tre av fem gästhamnar för fritidsbåtar ligger på Djurgården. På Djurgården som för övrigt har goda förbindelser med citykärnan finns ett stort antal turistmål etablerade. Som exempel kan nämnas Skansen, Gröna Lund, Junibacken och flera museer med det i Sverige mest besökta, Wasamuseet. I anslutning till museet ligger museifartygen isbrytaren Sankt Erik, fyrskeppet Finngrundet och livräddningskryssaren Bernhard Ingelsson förtöjda och skapar en historisk, marin, miljö.

De fem gästhamnarna är:

- Wasahamnen med ca 170 gästplatser, öppen året runt.
- Navigationssällskapet i Ryssviken på Djurgården, upp till 175 gästplatser
- Biskopsuddens marina på Djurgården
- KMK på Strandvägen, i mån av plats
- Stockholms Segelsällskap, Västerbrohamnen, ett fåtal platser.

Under perioden 1 april – 15 oktober finns ca 10 gästplatser för förtöjning över dagen vid Munkbrokajen och vid norr Mälarstrand, nära Preem-macken, ligger en stor ponton med fem gästplatser. Gästhamnarna är ofta tillgängliga även för den icke sjöburna allmänheten.

Utveckling

Med anledning av att det årligen inkommer ett stort antal ansökningar om tillstånd att bedriva olika typer av verksamheter på vattnet och på vattennära miljöer samarbetar berörda förvaltningar inom staden och Hamnen för att ta fram ett gemensamt, övergripande dokument som innehåller stadens förhållningsätt och en hjälp till prioritering vid upplåtelser. Förutom Hamnen deltar Trafik- och Exploateringskontoret samt Idrottsförvaltningen i arbetet som kommer att resultera i en rapport innehållande en kartläggning av befintliga upplåtelser uppdelade i kategorier där gästhamnar och båtklubbar finns medtagna. Rapporten som beräknas vara klar under innevarande vår kommer att bli ett levande dokument. Samarbetet har skapat ett mycket väl fungerande nätverk inom staden vilket kommer att effektivisera hanteringen av upplåtelser i vattennära miljöer. Arbetet ligger i linje med det uppdrag som Kommunfullmäktige givit Stockholms Hamnar om utvecklandet av en stadsövergripande kajstrategi för hela Stockholm. Stockholms Hamn kommer också att inleda diskussioner med Statens Fastighetsverk samt Djurgårdsförvaltningen. Avsikten är att kartlägga alla de kaj- och strandlinjer som finns i Stockholms centrala delar med målsättningen att nå ett så effektivt utnyttjande som möjligt. Stockholms Hamnars ambition är att inventeringarna bland annat ska kunna utmynna i förslag till både nya och utvecklade gästhamnar och småbåtsplatser.

Förslag

Styrelsen föreslås besluta

- att besvara remissen med detta tjänsteutlåtande
- att förklara ärendet omedelbart justerat

Stockholm den 23 februari 2012

Johan Castwall

Henrik Cars